

THE IMPORTANCE OF WOMEN'S ISSUE IN KARAKALPAK PEOPLE'S POET BERDAK'S EVENT "RAVSHAN"

Yulchiyev Shukurullo Khairulla oglu

Student of group 107

Tashkent Pediatric Medical Institute, Faculty of Medicine

+998909114958

Ramazonov Olim Ikhtiyor Ogli,

2nd year student of 207 groups, 1st pediatric faculty of Tashkent Pediatric Medical
Institute

QORAQALPOQ XALQ SHOIRI BERDAQNING "RAVSHAN" DOSTONIDA XOTIN-QIZLAR MASALASI AXAMIYATI

Yulchiyev Shukurullo Xayrulla o'g'li

107-guruh talabasi

Toshkent pediatriya tibbiyot isitituti Davolash ishi fakulteti

+998909114958

Ramazonov Olim Ixtiyor O'g'li

Toshkent pediateriya tibbiyot institutining 1-pediateriya fakulteti 2-kurs 207-guruh
talabasi

Annotation: In our literature, we think about the processes of education, upbringing, the literary knowledge of young people, and the study of women in the epic Berdakh.

Keywords: The essence of the creative environment, Berdakh's work, women's issues, Ravshan's epic.

Annotatsiya: Adabiyotimizdagi ta'lim, tarbiya yoshlarning adabiy bilimlari bilan bog'liq bo'lan jarayonlar hamda Berdaq dostonidagi xotin-qizlar masalasini o'rganish haqida fikr yuritimiz.

Аннотация: В нашей литературе мы думаем о процессах обучения, воспитания, литературных познаний молодежи, исследования женщин в эпосе «Бердах».

Kalit so'zlar: Ijodiy muhitning mohiyati, Berdaq ijodi, xotin-qizlar masalasi, Ravshan dostoni.

Ключевые слова: Сущность творческой среды, творчество Бердаха, женские проблемы, эпос Равшана.

Berdaq ijodi faqat Qoraqalpoq adabiyotida emas ko'p millatli vatanimiz o'tmishid a kata o'rin egallaydi. Berdaq ko'p millatli tug'ishgan xalqlar adabiyotining yuqori cho'qq isidan joy egalladi. Ch.Aytmatov¹

Qoraqalpoq xalqining demokrat shoiri Berdaq Qarg'aboy o'g'li ijodiga nazar tashlar ekanmiz, uning she'rlari va poemalarida bizning yoshlarimizga ibrat bo'ladigan, to'g'ri yo'lga boshlaydigan g'oyalar ilgari surilganligiga guvoh bo'lamiz. Endi yoshlarnigri vojlanishi, huquqiy dunyoqarashini kengaytirishga kattata'sir ko'rsatilmoqda. Berdaq asarl ari orqali ajdodlar merosini o'rganish, aniqxulosalar chiqarish uchun eng boy tajribaniangl ash va tahlil qilish oxirgi o'rinni egallamaydi. Dastlabki xatolarning takrorlanishiga yo'l qo'ymaslik, shubhasiz bizning mintaqalarimiz tarixi rangbarangligi vaqudrati bilan ma shhur, ammo bugungi bahs mavzusi turkiy va qoraqalpoq osmonining yorqin yulduzi – Berdaq Qorg'abay o'g'li bo'ladi.

Sharq tarixining uzoq izi bizni buyuk ajdodlarimizning muhim voqealari va ekspluat lari tubiga olib boradi, eng yorqin vakillaridan biri Berdax edi. U juda aqlli va ko'p qirrali edi, chunki u mukammal ma'lumot oldi, u zamonaviyqoraqalpoq adabiy tilining asoschisi. U m adrasada o'qigan o'sha paytdagi bir qator eng muhim dunyoviy fanlarni bilgan. U juda ert a yetim qoldi, otasi feodalda yollanma ishchi edi. Yaqiningizni yo'qotish kabi og'ir judolik yuki

Berdaq zimmasiga tushadi. Yoshligidanoq dutor chertib yurganligi sababli turliqishloq vao vullardagi odamlar xayoti turmush sharoiti bilan tanish bo'lgan. Uning asarlari dolzarblgi b ugungi kungacha tobora ortib bormoqda va uning asarlariavloddan avlodga o'tib kelmoq da. U o'ziga xos san'at yo'lini tanlagan va jamoat joylarida xalq qo'shiqlarini kuyladi.

Yoshligida u mahoratga to'yingan, mohirona va to'g'ri yozilgan o'z qo'shiqlarini yozishni boshladi. Uning asarlari so'zlari va uslublariga ko'ra, bu odam o'z zamondoshlariga mos kelmasligini darhol anglash mumkin, chunkiu o'sha pa ytda mashhur bo'lmagan qarashlar va g'oyalarga ega, uning ijtimoiy tizimdagi mavqei, bos hqaruvi rivojlangan va insonparvarlik, bu o'sha paytda kutib olinmagan.

Shuningdek, u ta'kidlash kerak bo'lgan ayollarning kuchsizligiga qarshi chiqdi.

U o'z asarlarida tenglikni talab qiladi, o'z xalqiga nisbatan vatanparvarlikni namoyo n etadi, insonparvarlikka erishadi, o'sha paytdagi barcha kamchiliklarni namoyish etadi va xonga va uning tarafdorlariga faol qarshi chiqadi, isyonchilarni maqtaydi, kambag'allar tomonida edi. U odamlar orasidan edi, u ham xalq uchun va u uchun yozgan. Tarixiy mavz

¹Бердақ Ғарғабай улының 190 жыллығына бағышланған «БЕРДАҚ- МИЛЛИЙ МӘДЕНИЯТЫМЫЗ БАЙТЕРЕГИ» атамасында методикалық қолланба Нәкис-2017

ular uning asarlarida muqaddas qilingan, u erda voqealarni odamlarning ko'zlari bilan tasvirlab bergan, ular eng avvalo qiyin vaburilish nuqtalarini boshdan kechirgan. U xonlarning zulmiga qarshi kurashayotgan odamlarni ko'rsatdi, bu mavzuni har xil tomondan o'rganib chiqdi va uni jonli va hissiy tarzda etkaza oldi. O'zining so'zlari bilan aytganda, u surgunda edi va hatto bu ham uni jamiyat qaymoqlarining butun haqiqatini fosh etishga to'sqinlik qilolmadi.

Berdaqning quyidagi satrlar menga katta taassurot qoldirdi: Men oilamdan mahrum bo'ldim, tushkunlikka tushdim, Biz kuchdan mahrum bo'lib yurdik, Vatan va Qablardan Dengiz o'z baliqlarini bermaydi!

Bunday vatanparvarlik yo'nalishlari, Vatanimga bo'lgan ehtirosli muhabbat mening ichimdagi boshqa tuyg'ularni uyg'otadi, bu tuyg'ular Vatan ravnaqi va ravnaqi uchun mening hissamni qo'shish uchun kuch va kuch beradi. Xulosa qilib aytmoqchimanki, men yana bir bor ota-bobolarimiz merosining boy bagajini o'rganishning ajralmasligiga amin bo'ldim, chunki ular orasida Berdaq bo'lgan buyuk va noyob siymolar qalbimizning urli burchaklarini ochib, ularichida qoldiradilar so'z bilan etkazilgan o'zlarining bir qismi. Berdaqning ruchkasi katta, mos, insonparvar va hissiy, bu uning qiyin hayoti va suvli ijodini o'rganish majburiyatini bir necha bor oshiradi.

XIX asr qoraqalpoq adabiyotining buyuk mutafakkir shoiri Berdaq Qarg'aboy o'g'li ijodiy merosi nafaqat ijtimoiy-siyosiy mavzudagi she'rlar, balki insonparvarlik g'oyalari bilan sug'orilgan dostonlardan ham iborat.

Shoir mavjud muammolar va zamon ruhini o'z she'rlarida qay darajada aks ettirgan bo'lsa, dostonlarida ham shu mavzuda qalam tebratgan. Ayniqsa uning "Axmoq podshoh" va "Ravshan" dostonlarida haq-huquqlari poymol qilingan xotin qizlarning ayanchli ahvoli atroflicha yoritilgan. Ularda qizlarning yosh umrlarini xazon qilgan zolim xon va podshohlarning jirkanch qilmishlari ochib tashlanadi. Berdaqning "Ravshan" dostoni XIX asr feodal muhitining kirdikorlarini fosh etgan mana shunday asar.

Chunki o'sha davrda Xiva xonlarining jabr-zulmi, zo'rvonligi nihoyat darajada kuchaygan edi. Saroyda turli xil ahloqiy buzuvchiliklar avj olgandi. O'n gulidan bir guli ochilmagan go'zal va bokira qizlar taqdiri ba'zan jirkanch xonlarning maishati tufayli oyoq osti qilindi. Shoir o'zi yashagan zamondagi bir voqeani dostonga tanlaydi. Asar boy tomonidan sovchi bo'lib kelgan chol bilan kambag'al qiz Ravshan o'rtasidagi voqeadan boshlanadi. Boy xotini ustiga Ravshanga uylanmoqchi bo'ladi, mol-dunyosini taklif qiladi. Ravshan esa yosh umrining boy qo'lida xazon bo'lishini xohlamaydi va sovchi bo'lib kelgan cholgarad javobini beradi. Bundan ajablangan chol qizga do'q-po'pisa qiladi. Lekin baribir maqsadiga erisholmaydi. Xon huzuriga qaytayotgan chol yo'lda otdan yiqilib o'ladi. Dialog asosida yozilgan "Ravshan"

dostonining bosh qahramoni Ravshan o'z haq-huquqi va or-nomusini astoydil himoya qiladi. U dadil, jasoratli, qat'iy, o'z so'zida turuvchi jasur qiz sifatida gavdal antiriladi. Shoir Ravshan timsolida nafaqat qoraqalpoq xotin-qizlari, balki dunyodagi jamiki ayollarning ham o'z sevgan insoni bilan baxtli turmush qura olish huquqi borligini ko'rsata olgan. Shuning uchun ham bu dostonxotin-qizlar mavzusiga bag'ishlangan shoir liri kasining cho'qqisidir.

Xulosa o'rnida shuni takidlashimiz kerakki davlatimizdagi islohatlarning barchasi xalqimizning yaxshi turmush sharoitda yashashligi uchun barcha sharoitlarni yaratish, xotin-qizlarimizga tenglik sharoitidagi mehnat muhitini yaratish asosiy maqsad qilib olinganini prezidentimizning quydagi so'zlaridan ham anglashimiz mumkin: "O'zbekiston inson huquqlari sohasidagi xalqaro majburiyatlariga qat'iy sodiq qoladi. Shu bilan birga, biz inson huquqlari borasida hali ulkan yo'lning boshida turganimizni yaxshi tushunamiz va xalqaro hamkorlarimizning qo'llab-quvvatlashiga umid qilamiz"², ushbu so'zlardan ko'rinib turibdiki davlatimizda barcha islohatlar faqat inson uchunligini bilib olamiz, yuqoridagi fikir mulohazalardan o'zingiz xulosa chiqarasiz.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. www.president.uz. Prezident Shavkat Mirziyoyevning BMT Inson huquqlari bo'yicha kengashining 46-sessiyasidagi nutqidan. 22.02.2021 yil
2. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Berdaq>
3. www.e-adabiyot.uz
4. www.Vikipediya: Adabiyot. Maqolalar to'plamlari.
5. O'zbekiston SSR fanlar akademiyasi X.S.Sulaymonov nomidagi qo'lyozmalar instituti "Berdaq shariyatidan" Mirtemir tarjimasini. T.: 1977 y.

² www.president.uz. Prezident Shavkat Mirziyoyevning BMT Inson huquqlari bo'yicha kengashining 46-sessiyasidagi nutqidan. 22.02.2021 yil